

1. час

Музичка култура, осми разред

Одељење: _____

Редни број часа: 1.

Наставна област: Певањем и свирањем упознајемо музику

Наставна јединица: *Боже правде; Химна Светом Сави; Ода радости*

Слушање и упознавање музике:

Даворин Јенко: *Боже правде*

Химна Св. Сави

Лудвиг ван Бетовен: *Девета симфонија*, „Ода радости“ – певање

Упознавање појма - химна

Циљ часа:

- Упознавање ученика са планом и програмом рада, начином проверавања и оцењивања, активностима у оквиру секција; упознавање са предметом музичка култура, повезаност предмета са другим уметностима као и повезаност са осталим предметима у школи;
- упознавање са применом овог предмета у различитим сегментима културних дешавања; упознавање појма химна;

Задаци часа:

Образовни: Понављање научених песама у досадашњем школовању, усвојити ритмички канон

Васпитни: Неговање традиционалне музике, развијање индивидуалности и толеранције, пробудити осећај одговорности при заједничком музицирању

Функционални: Развијати моторику свирањем на инструментима, развијати прецизност и концентрацију при извођењу ритма.

Тип часа: Уводни час, понављање градива

Облик рада: Фронтални, групни рад

Наставне методе: Монолошка, слушање аудио примера, практични рад

Наставна средства: Аудитивна средства, помоћно-техничка средства

Корелација: Немачки језик

Литература за наставнике: Музичка култура за VIII разред, мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Литература за ученике: Музичка култура за VIII разред, мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Иновације у настави: Активна метода

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Могући ток часа:

Уводни део часа:

После уводних речи упознавања са планом и програмом, начином извођења наставе, оцењивања и слободним активностима обухваћеним овим предметом прелази се на подсећање градива претходних разреда.

Певање три химне које су научене у досадашњем школовању помоћи ће да се ученици на најлакши начин упознају са значењем појма химне. Област **размислите** анимира пажњу ученика на размишљање:

У којим сте се све приликама сусретали са државном химном? За време државних празника, при дочеку државних функционера, на међународним спортским догађајима...

Да ли сте чули за још неку химну осим државне химне? *Химна Светом Сави*, химна европске уније („Ода радости”), *Интернационала*, химна Олимпијског комитета, химна школе, химна одељења и сл.

Сетите се музичког бонтона: у време извођења химне се:

- а) седи и ишчекује почетак манифестације
- б) звиждуће или пева на сав глас
- в) стоји у знак поштовања према држави коју представља – тачан одговор

Прилажемо одломке текста на немачком језику:

*Freude, schöner Götterfunken
Tochter aus Elysium,
Wir betreten Feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum!
Deine Zauber binden Wieder
Was die Mode streng geteilt;
Alle Menschen werden Brüder,
*(Schiller: Was die Mode Schwert geteilt;
Bettler werden Fürstenbrüder,)
Wo dein sanfter Flügel weilt.*

ЦД 1/1, 2, 3

Даворин Јенко: *Боже правде*

Химна Св. Сави

Лудвиг Ван Бетовен: *Девета симфонија*, 4. став, „Ода радости”

Главни део часа:

Извођење ритма

Која ритмичка фигура је представљена појмом веверица, а која појмом хијена? Шеснаестина. Синкопа.

У ритмичком канону на страни 18 у уџбенику понављају се готово сви раније усвојени ритмички обрасци (изузев триоле), нотне вредности и одговарајуће паузе. Одређени ритам повезан је са именима појединих животиња што ће ученицима помоћи у асоцијативном памћењу и повезивању имена животиње за ритмичку фигуру или образац. Ритам није потребно читати ритмичким слоговима већ прецизно изговарати слоговима предложених речи због тачности ритмичких фигура.

Предложите ученицима да једни другима задају тактове које ће извести пљескањем или на удараљкама. Игра може бити бирање замишљеног телефонског броја у којем бројеви означавају тактове ритмичке вежбе. Договорите са ученицима правила игре, нпр.:

- у једном телефонском броју могу се поновити највише два иста броја,
- задатак може истовремено изводити један ученик или група
- победник је онај појединац или група који изведу највећи број заданих двотаката без грешке

Вежба се може извести и на канонски начин. Две или три групе ученика могу започети извођење са размаком од једног или два такта. Ритам можете извести на ритмичким удараљкама или користите пљескање, тапшање, пуцкетање прстију и сл.

Импровизација:

Ова вежба може послужити за импровизацију. Поделите ученике у групе. Свака група самостално договара и одређује како ће извести вежбу. Рад у групама омогућава ученицима развијање индивидуалних способности и међусобне толеранције. За креирање и увежбавање извођења треба ученицима дати довољно времена. Током импровизације могу измислити нови текст на постојећи ритам или извести своју нову ритмичку комбинацију.

Најједноставнији начин импровизације коју изводи једна група ученика има форму сличну барокном ронду. Ученици договоре ритам који изводе сви заједно. Затим један или два ученика из групе изводе свој нови ритам док остали слушају. Следи заједнички договорен ритам иза којег нови пар ученика изводи своју импровизацију. Подстакните ученике да у извођење унесу и покрет. Пошто се свака група представи својим извођењем, одаберите најуспешнију. Разговором истакните и похвалите добре стране извођења сваке групе ученика.

Завршни део часа:

ЦД 1/4

Зоку, Јапан

Овај пример изводи Кодо, јапански састав бубњева. Он илуструје снагу ритма. Ритам је карактеристичан по томе што може бити потпуно независан од мелодије и као такав истовремено стварати подстицајну и занимљиву музику.

Материјал за припрему наставника:

- уџбеник, стр. 10-18.
- приручник

Белешке о часу:

2. час

Музичка култура, осми разред

Одељење: _____

Редни број часа: 2.

Наставна област: Певањем и свирањем упознајемо музику

Наставна јединица: *Сејдефу мајка буђаше*, народна песма

Слушање и упознавање музике:

Сејдефу мајка буђаше, народна песма

Жак Офенбах: *Орфеј у подземљу*, „Кан-кан“

Химна Св. Сави

Петар Илић Чајковски: Крцко Орашчић, „Валицер цвећа“, (одломак)

Циљ часа:

- Упознавање народне песме;
- обнављање појмова прости и сложени тактови;
- понављање – ритам;

Задаци часа:

Образовни: Усвојити нову песму;

Васпитни: Пробудити осећај одговорности заједничким музицирањем;

Функционални: Певати лепим тоном са јасном дикцијом уз разумевање текста;

Савладати музицирање са ритмичким удараљкама;

Развијати моторику и меморију, поновити врсте тактова

Тип часа: Обрада, понављање градива

Облик рада: Фронтални, групни рад

Наставне методе: Монолошка, дијалошка, слушање аудио примера, практични рад

Наставна средства: Текстовна наставна средства

Литература за наставнике: Музичка култура за VIII разред, мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Литература за ученике: Музичка култура за VIII разред, мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Иновације у настави: Активна метода

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Могући ток часа:

Уводни део часа:

Као почетак могуће је усмерити пажњу ученика на песме које су остале у меморији ученика као омиљене из претходних разреда. Наш предлог су следеће песме: *Небо је тако ведро, О, јесенске дуге ноћи, Шано душо, 'Ајде Јано.*

Главни део часа:

Песму *Сејдефу мајка буђаше* ученици усвајају по слуху. У уџбенику се налази објашњење непознатих речи.

Током извођења песме поновите појам музичког метра.

ПИТАЊА:

Шта су то прости тактови? Такт који у свом саставу има један наглашен и 1 или 2 ненаглашена тактова дела зове се прости такт.

Какви могу бити прости тактови? Дводелни и троделни.

Шта чини сложене тактове? Могу бити схваћени као спој два проста такта.

Тактови се могу поделити на просте, сложене и мешовите.

Прости тактови – дводелни и троделни – могу имати као метричку јединицу половину, четвртину и осмину. Такт $2/2$ означен још и као „alla breve“, а осим њега јављају се и тактови $2/4$ и $2/8$.

Сложени тактови – представљају веће метричке целине, које се могу схватити као спој два проста такта или више њих. Од таквих случајева најчешћи је четвороделни $(2+2)$ или шестоделни $(3+3)$ и то пре свега $4/4$ и $6/8$.

Мешовити сложени тактови, грађени комбинацијом дводелних и троделних састојака, јављају се у варјантама. Најмањи такт је петodelни као $(2+3)$ или $(3+2)$, затим седмоделни $(2+2+3)$, $(2+3+2)$ или $(3+2+2)$. Они се у пракси најчешће користе.

Напомињемо да су све ове мере обрађене у претходним разредима.

Једноставну ритмичку пратњу према запису у уџбенику ученици могу извести на ритмичким удараљкама како би увежбали ритам шеснаестина.

Тонове пратећих акорада ученици могу свирати на мелодијским удараљкама. Ови тонови како би били уочљивији у уџбенику су заокружени различитим бојама као у досадашњим уџбеницима. За почетак, тонове обележене кружићима свирају само на првом тактовом делу, а касније их могу свирати како је то написано у уџбенику.

На мелодијским инструментима пратњу можете свирати као потпуне акорде. На табли напишите све тонове који припадају акордима на тоновима C, F и G.

C F G

E A H

G C D

Групни рад:

Поделите ученике у групе. Нека свака група подели своје чланове на појединачне тонове једног од акорада (нпр. C, F, G). Ускладите извођење свих група овако добијених акорада.

Завршни део часа:

ЦД 1/6, 2, 7

Жак Оффенбах: *Орфеј у подземљу*, „Кан-кан“

Химна Светом Сави

Петар Илич Чајковски: *Крико Орашчић*, „Валцер цвећа“, (одломак)

На следећим примерима за слушање ученици треба да одреде музички метар. Пре слушања упутите их да обрате пажњу на метар, односно да активно слушају музику. Пре слушања са ученицима разговарати да ли су уочили да метар има везе и са карактером композиције. Њихово размишљање претежено усмеравајте у правцу да се игре често пишу у трочетвртинском такту (валцер), да су брзе композиције у двочетвртинском, а спорије у четворочетвртинском такту.

Материјал за припрему наставника:

- уџбеник, стр. 19-20.
- приручник

Белешке о часу: _____

3. час

Музичка култура, осми разред

Одељење: _____

Редни број часа: 3.

Наставна област: Певањем и свирањем упознајемо музику

Наставна јединица: *Кад сам синоћ овде била* – певање

Слушање и упознавање музике:

Кад сам синоћ овде била, песма према стиховима Бранка Радичевића

Циљ часа:

- стицање основне језичке и уметничке писмености;
- развијање музикалности и креативности;
- неговање смисла за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима

Задаци часа:

Образовни: Развијање способности и извођења музике (певање/свирање)

Васпитни: Неговање традиционалне музике, развијање индивидуалности и толеранције, пробудити осећај одговорности при заједничком музицирању

Функционални: Подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање);

Развијање моторике свирањем на инструментима, као и прецизности и концентрације при извођењу ритма.

Тип часа: Обрада, понављање градива

Облик рада: Фронтални, групни рад

Наставне методе: Монолошка, дијалошка, слушање аудио примера, практични рад

Наставна средства: Текстовна наставна средства, аудитивна средства

Корелација: српски језик

Литература за наставнике: Музичка култура за VIII разред, мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Литература за ученике: Музичка култура за VIII разред, мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Иновације у настави: Активна метода

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Могући ток часа:

Уводни део часа:

У уводном делу часа поновити са ученицима песму са претходог часа *Сејдефу мајка буђаше*. Поновити градиво везано за музички метар.

Главни део часа:

Песму *Кад сам синоћ овде била* усвојити методом по нотном тексту. После увођења у тематику песме следи наставниково тумачење литерарног текста са наглашавањем васпитних елемената. За почетак демонстрирати оригинални вид песме, а потом прећи на анализу записа песме: уочавање кључа, предзнака, такта уз пробу тактирања, имена тонова).

Нотни материјал потом читати парлато са понављањима док се не утврди нова песма, а потом се песма изводи певањем. Осмишљавање почетне интонације најбоље је дати кроз осмишљен увод од стране наставника. Песма се учи по деловима док се добро не научи.

Групни рад:

Песму изводити подељени у групе. Док прва група певањем изводи песму, остале групе могу музицирати на ритмичким и мелодијским удараљкама. Предложени музички инструменти су: мелодијски инструменти (блок флаута и ксилофон), ритмичке удараљке (мали бубањ и клавес). Изнад нотног записа се налазе и хармонске ознаке тонике, субдоминанте и доминанте заокружене плавим, зеленим и црвеним кругом. Њих је такође пожељно пропратити доступним мелодијским инструментом.

Корелација:

Повезати градиво са информацијама из живота Бранка Радичевића.

Бранко Радичевић (28. март 1824 – 1. јул 1853) је био српски романтичарски песник. Рођен је у Славонском броду, а породица Радичевић се преселила у Земун када је Бранко напунио шест година и ту је провео своје најлепше доба у ком се не зна ни за бриге, ни за невоље. 1836. године уписао се у гимназију у Сремским Карловцима, потом прелази у Темишвар где завршава 7 и 8 разред, а студије права уписује у Бечу 1843. године.

1847. године штампао је у Бечу прву књигу својих песама на чистом народном језику у духу модерног европског романтичарског песништва. Исте године су објављени и Вуков превод Новог завета, Даничићев „Рат за српски језик и правопис“ и Његошев „Горски вијенац“, тако да се та година сматра годином незваничне Вукове победе. 1848. године Бранко се вратио у

Земун не завршивши права. У Земуну је био позната и поштована особа. У страху да његово присуство не изазове немире међу омладином, власти су га протерале из Београда.

У то време је почео да оболева од туберкулозе. Вративши се у Беч 1849. уписао је студије медицине, али је наставио да се бави књижевношћу и године 1851. је објавио још једну збирку песама.

Радичевић је преминуо 1. јула 1853. године у бечкој болници на рукама Вукове жене Ане. Постхумно збирку песама је објавио његов отац 1862. Српска омладина је испунила песникову жељу и године 1883. пренела је његове остатке из Беча у Стражилово.

Са Бранком Радичевићем су у националну књижевност први пут ушле песме са изразито лирским мотивима и расположењем. Те песме су првенствено певале о радости и лепотама младости. Ипак, већи део својих песама, као што су „*Кад млидија' умрети*“ или Ђачки растанак (песма у којој је опевао Фрушку гору, ђачке игре и несташлуке), Радичевић је писао као елџије (тужне песме). У јеку Вукових полемика са противницама реформе српског језика, Радичевићева прва збирка песама је доказала да се и на народном језику могу испевати уметничке песме. Једна од најлепших елџија је песма „*Кад млидијах (размишљах) умрети*“, објављена после Радичевићеве смрти, у којој је песник предосетио блиску смрт.

Поред лирских песама, љубав према народној поезији упутила је Радичевића и на писање епских песама. Две епске песме изашле су 1851. као друга збирка песама. Остале необјављене песме су издане у збирци из 1862.

Као присталица Вукових схватања, Радичевић је написао алегоричну-сатиричну песму „*Пут*“. У другом делу песме се величају реформе Вука Караџића.

ЦД 1/9

Кад сам синоћ овде била

Завршни део часа:

Разговарајте са ученицима који би народни инструменти, уместо понуђених, могли да се користе за пратњу ове песме. На основу знања из претходних разреда потсетите се који се инструменти јављају као инструментална пратња народним песмама (разне врсте свирала).

Да ли би овој песми одговарали ударачки народни инструменти? Да.

Шта би њима могло да буде наглашено? Метар.

Материјал за припрему наставника:

- уџбеник, стр. 23-24.
- приручник

Белешке о часу:

4. час

Музичка култура, осми разред

Одељење: _____

Редни број часа: 4.

Наставна област: Певањем и свирањем упознајемо музику

Наставна јединица: *Божихни тропар* и *Светосавски тропар* – певање

Слушање и упознавање музике:

Слободан Атанацковић: *Рождество твоје*, Божихни тропар;

Ст. Ст. Мокрањац: *Светосавски тропар*

Циљ часа:

- стицање основне језичке и уметничке писмености;
- развијање музикалности и креативности;
- неговање смисла за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима

Задачи часа:

Образовни: Развијање способности и извођења музике (певање/свирање)

Васпитни: Неговање традиционалне музике, развијање индивидуалности и толеранције

Функционални: Стицање знања о музици различитих епоха

Тип часа: Понављање градива

Облик рада: Фротални рад, индивидуални рад

Наставне методе: Монолошка, дијалошка, слушање аудио примера

Наставна средства: Текстовна наставна средства

Корелација: Српски језик, веронаука

Литература за наставнике: Музичка култура за VIII разред, мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Литература за ученике: Музичка култура за VIII разред, мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Могући ток часа:

Уводни део часа:

ЦД 1/11, 12

Слободан Атанацковић: *Рождество твоје*, Божићни тропар;

Ст. Ст. Мокрањац: *Светосавски тропар*

У уводном делу часа путем слушања ученике увести у звучни свет духовне музике.

Потсетите ученике градива из седмог разреда у оквиру кога се проучавала српска духовна музика. Потсетите се Литургије као централног богослужбеног обреда, као и других облика црквеног појања, као што су химна, стихира, тропар, кондак и ирмос.

Захваљујући Светом Сави почетком 13. века, српска православна црква се осамостаљује, а у српско православно појање све је јачи уплив народног певања. Све до 19. века оно је било једногласно. Група певача је изводила лежећи тон, а над њиме се одвијала развијена мелодија.

Вишегласно певање у ове две композиције уводе школовани музичари као што су Корнелије Станковић и Мокрањац.

Литургија се састоји од молитава, певања, читања и обреда. Литургију која се служи током године написао је свети Јован Златоусти, адвокат и цариградски патријарх у 4. веку, познат као говорник дивних беседа, па отуда надимак Златоусти.

Литургија се састоји из већег броја ставова од којих је редослед јасно утврђен. У православном богослужењу текст се пева наизменично између свештеника (солисте) и хора. Свештениково певање је карактеристично, речитативно (што је нека врста певаног говора).

Тропар је црквена молитвена песма која садржи суштину празника и посвећена је једном светитељу за његов празник.

Главни део часа:

Тропаре *Рождество твоје* Слободана Атанацковића и *Светосавски тропар* Ст. Ст. Мокрањца певати по слуху. При певању ученицима обратити пажњу на начин интерпретације духовних песама.

На основу научених тропара и поновљеног градива из историје музике, као и после читања превода текста тропара са старословенског језика на српски (уџбеник, стр 29) ученици треба да препознају да је тропар *Рождество твоје* посвећен празнику рођења Христовог – Божићу, а *Светосавски тропар* – Светом Сави.

Ученике треба потсетити да се српска црквена музика пише према осам гласова српског *Осмогласника*.

Сама реч *Осмогласник* потиче из грчке језичке културе као појам *Октоих*, који се састоји од две речи: *окто*, што значи осам, и *ихос* – глас.

Творац *Осмогласника* био је Јован Дамаскин. Он је у 7. веку сакупио црквене напеве и створио збирку под овим називом. По његовом мишљењу у њој су сакупљене мелодије које су биле најпримереније да се певају на богослужењу источнохришћанске цркве.

Завршни део часа:

Са ученицима разговарати о наученим црквеним песмама. Разговарати о њиховом карактеру у односу на народне песме које су већ савладали у осмом разреду.

Материјал за припрему наставника:

- уџбеник, стр. 26-29.
- приручник

Белешке о часу: _____

